

Blz	Tekst MvT	Reactie LTO Nederland
4	<p><i>Hoewel het bereiken van een gunstige staat van instandhouding een resultaatsverplichting is, is het aan elk van de lidstaten van de Europese Unie om te bepalen op welke wijze en in welk tempo hieraan uitvoering wordt gegeven. Daarbij moet volgens de Habitatrichtlijn onder meer rekening worden gehouden met de sociaal-economische vereisten.</i></p>	<p>1. Ten aanzien van welke onderdelen van de regelgeving heeft een sociaal economische toets plaatsgevonden, dan wel zal deze plaats vinden? Wat waren eventuele bevindingen en kunt u in dat geval de rapportage ter beschikking stellen?</p> <p>2. Als die toets niet voor het vaststelling van de omgevingswaarde plaatsvond. Wat is daarvan de reden?</p>
11	<p><i>Voorgesteld wordt om de omgevingswaarde op wetsniveau vast te leggen, in de Wet natuurbescherming en de Omgevingswet.</i></p>	<p>1. Wat is de juridisch/wetenschappelijke onderbouwing van de voorgestelde omgevingswaarde?</p> <p>2. Is deze internationaal getoetst op Richtlijn-conformiteit? Zo nee, waarom niet?</p>
12	<p><i>Door een resultaatsverplichtende omgevingswaarde te formuleren op basis van de kritische depositiewaarde met daaraan gekoppelde bronmaatregelen, wordt een directe koppeling gelegd met een belangrijke wetenschappelijke indicator voor de staat van de natuur.</i></p>	<p>1. De op de KDW gebaseerde resultaatverplichtende omgevingswaarde is gelet op de indicatieve betekenis van de KDW geen garantie voor een goede staat van instandhouding. Er zijn meer factoren bepalend voor de staat van instandhouding. Waarom wordt de omgevingswaarde dan uitsluitend op basis van de KDW invulling gegeven?</p> <p>2. Waarom is niet gekozen voor een integrale invulling van de omgevingswaarde op basis van meerdere drukfactoren?</p> <p>3. Wordt ook in andere EU landen de KDW toegepast ter vaststelling/indicatie van de staat van instandhouding? Nemen die landen net als Nederland ook de laagste waarden van de bandbreedte?</p> <p>4. Hoe wordt er omgegaan met alle onzekerheden die er zijn bij het berekenen, modelleren en meten van stikstof? Door betere modellering van het PBL is de stikstofdepositie het afgelopen jaar met meer dan 100 mol gestegen.</p>
14	<p><i>Om de noodzakelijke grip en sturing te hebben op het daadwerkelijk realiseren van de omgevingswaarde en de in het programma opgenomen natuurmaatregelen, worden in het programma tussendoelen opgenomen</i></p>	<p>1. Tussendoelen en de beoogde herziening in 2028 van de omgevingswaarde met de mogelijkheden tot bijsturing van het programma zorgen voor een voortdurende onzekerheid over de vraag of en hoe lang maatregelen afdoende zijn. Hoe wordt voorkomen dat burgers en ondernemers in een permanente onzekerheid verkeren over de geldigheid c.q. houdbaarheid van genomen maatregelen?</p>

15	<i>De Staat is in beginsel ook jegens derden gehouden om te voldoen aan de resultaatsverplichtende omgevingswaarde.</i>	Dreigt hiermee een 2 ^e Urgenda vonnis indien de omgevingswaarde niet wordt gehaald? Wat zijn daarvan de rechtsgevolgen voor de overheid en voor burgers en bedrijven?
16	<i>Een programma voorziet in maatregelen die stikstof beperken.</i>	Het programma is onvoldoende uitgewerkt. Niet duidelijk is wat de sociaal maatschappelijke gevolgen zijn.
17	<i>In het Natura 2000 beheerplan worden gebiedsgerichte maatregelen geborgd (artikel 10.18 omgevingsbesluit).</i>	1. Hoe is geborgd dat er een zorgvuldige maatschappelijke afweging plaatsvindt ten aanzien van de maatregelen. Wat is het effect ten aanzien van de kosten? 2. Is Beheerplan het goede instrument om dergelijke afwegingen te maken ?
19/31	<i>Analyse stikstofgevoelige habitats onder de KDW en boven de KDW.</i>	1. Hoe wordt deze analyse uitgevoerd. Via berekeningen, modelleringen, metingen ? 2. Hoe wordt er omgegaan met alle onzekerheden mbt emissies en deposities?
19/20	<i>Als dreigt dat omgevingswaarde niet gehaald gaan worden moeten er extra maatregelen komen.</i>	In het programma wordt niet voorzien dat tegenvallers binnen de eigen economisch sector opgevangen moeten worden. Het is vrij eenvoudig tegenvallers op de landbouw af te wentelen.
20	<i>Verwachte autonome ontwikkeling en extra maatregelen.</i>	Als de uitstoot in het buitenland minder omlaag gaat dan verwacht levert dat een extra inspanning op voor Nederland (zie boven).
21	<i>Kabinet heeft nadrukkelijk gekeken naar financiering van de maatregelen ook in het licht van Corona crises.</i>	Dat is correct ten aanzien van de uitkoop van bedrijven. Dat geldt niet als regelgeving van bijvoorbeeld mestaanwending of bij het aanpassen van stallen strenger wordt. Die sociaal economische effecten zijn niet doorgerekend.
22	<i>RIVM heeft emissiereductie pakket kabinet vertaalt in depositie vermindering.</i>	1. Deze vertaling geeft een grof beeld maar is sterk afhankelijk van de uitvoering. Is er een exercitie gedaan hoe het meest kosteneffectief de meeste hectares onder de KDW kunnen komen? 2. Bij het bepalen of 50% onder de KDW komt gaat het om alle stikstofgevoelige hectares in N2000 gebieden. Ook voor habitats die minder gevoelig zijn ?
23	<i>Landelijke beëindigingsregeling</i>	Wat wordt het criterium voor de grootste bijdrage? De hoogste bijdrage op één hexagoon, de hoogste bijdrage op één gebied of de hoogste bijdrage op alle hexagonen in N2000 gebieden samen?
23	<i>Potentiële Landbouwmaatregelen</i>	In beeld is gebracht wat de potentie is en wat het overheidsgeld is wat er ingestoken wordt. Niet in beeld is wat veehouderijbedrijven zelf moeten investeren om daar aan te kunnen

		voldoen. Zijn de maatregelen dan nog proportioneel ?
31	<i>Monitoring</i>	<p>Hoe wordt omgegaan met alle onzekerheden?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het nieuwe Aerius geeft andere uitkomsten dan het oude Aerius. Aerius wordt een aantal keren bijgeschaafd. • Bij andere Europees gehanteerde modellen is invloed buitenland groter. Klopt die 26 % nog wel. Zeker als straks het advies van de Commissie Hordijk wordt overgenomen en een mix aan modellen wordt gehanteerd. Kan de invloed uit het buitenland groter worden? • Er zijn verschillen tussen gemeten en gemodelleerde depositie. Gezien de onzekerheden zijn die er in de toekomst ook nog. Hoe gaan we daar bij het bepalen van 50% mee om? • Emissiefactoren voor veehouderij en excretiecijfers worden regelmatig bijgesteld. Dan kan natuurlijk komen dat de situatie gewijzigd is, maar deze normen zijn vaak afgeleid er is blijkbaar verkeerd gemeten in het verleden. Hoe gaan we met die onzekerheden om?
32	<i>Als instandhoudingsdoel in gevaar komt kan de omgevingswaarde aangepast worden.</i>	<p>Hoe verhoudt zich tot het onderzoek van Arcadis en ook in de gebiedsanalyses uit de PAS waar geconstateerd werd dat er geen structureel zwakke gebieden zijn.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Europa geeft aan dat er in ieder geval geen verslechtering plaats moet vinden. Is het niet verstandig om alleen in die situatie de omgevingswaarde aan te scherpen? 2. Een aantal KDW zijn ook op de lange termijn niet haalbaar. Hoe gaat de regering daar mee om? 3. Gemeenten en provincies hebben op basis van artikel 2.15 omgevingswet ruimte om de omgevingswaarde strenger te maken. LTO Nederland vindt dat niet wenselijk. Is dat niet vreemd dat dit kan terwijl een nationale doelstelling is geformuleerd en geen doelstelling per provincie of per gebied?
34	<i>Bouwsector krijgt voor het bouwen zelf een drempelwaarde.</i>	<p>Deze redenering die gebruikt wordt om een drempelwaarde te creëren voor de bouwfase kan ook gebruikt worden voor andere sectoren. Waarom wordt niet gekozen voor een kleine drempelwaarde? Door een structurele en substantiële reductie (26 %) zou er ruimte moeten zijn voor een kleine drempelwaarde. Zeker als men de grote</p>

		onzekerheid van de modellen en metingen in ogeschouw neemt.
36	<i>Het programma is alleen bindend voor nationale overheid. Er is geen beroep tegen mogelijk.</i>	Biedt dit voldoende rechtsbescherming? Bij wettelijke maatregelen die uit het programma voortvloeien wordt straks wel verwezen naar dit programma.
37	<i>Impact op bedrijven.</i>	Er wordt een doelstelling vastgesteld zonder dat er een doorrekening is gemaakt wat dit voor bedrijven betekent. Het aanscherpen van het Besluit Huisvesting of regels met betrekking tot aanwending van mest kan aanzienlijke kosten met zich meebrengen. Is het wel verantwoord om een dergelijke doelstelling vast te stellen zonder deugdelijke kostenanalyse voor burgers?